

Іваненко В.С., Курепін В.М.

Україна, Миколаївський національний аграрний університет

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ І КОМПЕТЕНТНОСТІ У ВИПУСКНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Масштабна інформатизація у сучасному суспільстві проникла в усі сфери діяльності сучасних засобів інформаційно-комунікаційних технологій. Між постійно зростаючими можливостями програмних платформ сучасних комп'ютерів, його периферійних пристроїв та існуючими інформаційними компетенціями й інформаційної культури користувачів і споживачів є явне відставання. У зв'язку з цим виникла необхідність знайти відповіді та обґрунтувати сучасні виклики інформаційного суспільства системі освіти, переглянути підходи до підготовки майбутніх викладачів у системі вищої освіти у напрямку посилення розвитку їхнього рівня інформаційної компетентності та культури. На нашу думку необхідна інтеграція відповідних трансформацій через освітян, провідних науковців, методистів та практиків спеціалізованих закладів вищої освіти оскільки саме вони закладають фундамент якісних змін у освітніх процесах.

Револьюційність появи комп'ютера свого часу не мала такого тотального впливу на суспільство, як поява його аналогів: ноутбуків, планшетів, смартфонів інших різноманітних пристроїв, які розширюють функціональні можливості сучасних засобів інформаційно-комунікаційних технологій. Зрозуміло, всі ці засоби проєктувалися для вирішення специфічних завдань у різноманітних галузях діяльності людини: економіки, науки, освіти, мистецтва, культури тощо.

Можливість сучасних засобів інформаційно-комунікаційних технологій у масовому застосуванні людиною виявилися дуже швидко. Суспільство поступово привикає до розвитку засобів інформаційно-комунікаційних технологій, зі своїми

особливими вимогами, завданнями та рішеннями вони присутні у всіх сферах життєдіяльності людини.

Властивість виконувати будь-яку програму незалежно від її предметного змісту а також успіхи електроніки у забезпеченні потужності, надійності призвели до того, що процесори за короткий проміжок часу стали доступні для найширших верств суспільства (по вартості також). Але суспільство ще не до кінця свідомо усвідомлено приймає всі можливості такого прогресу [1].

Оновлення засобів інформаційно-комунікаційних технологій та існуюча швидкість їх розвитку вимагає від системи освіти реалізації ефективного освоєння інформаційної культури та компетентності практично кожною людиною. Але така задача з кожним роком стає все складніше і складніше. Ще декілька десятиліть тому доступ до комп'ютера мав лише дуже невеликий відсоток населення, сьогодні кожна людина застосовує комп'ютер у своїй професійній діяльності та у житті. Отримувати знання про нові технології, сучасні аналоги та периферійні пристрої користувачі отримували переважно методом проб і помилок.

Вже давно інформаційно-комунікаційні технології впровадилися у різні сфери життєдіяльності людини. Вони встигли захопити багато інших процесів, не лише в ті для яких розроблялися. Тепер сучасний працівник повинний виконувати не лише ті чи інші операції на комп'ютері, також мати інформаційну культуру і інформаційні компетентності: розуміти, знати та вміти застосовувати загальні правила колективної роботи в автоматизованих системах та технологіях.

Електронні засоби комунікації змінили порядок взаємодії людей [2]. Низка процесів попередньої домовленості замінені на оперативне спілкування: мобільний телефон, месенджери, електронна пошта. Документ, що розсилався тепер відправляється за лічені секунди через електронний документообіг. Будь яка інформація отримується через інтернет. Таке оптимізувало та вдосконалило доступ до інформації.

Оперативно та автоматично стали надходити повідомлення про виконані

завдання. Це змінило процедури контролю. Відео- та електронна фіксація дозволяє контролювати встановлені правила, як внутрішньо-виробничих, так і з безпеки та гігієни праці. Вона не тільки своєчасно фіксує порушення трудової дисципліни [3], також своєчасно оповіщає керівництво та відповідальних осіб для прийняття невідкладних управлінських рішень щодо усунення недоліків та порушень.

Більш старше покоління фахівців-практиків, м'яко кажучи, не були підготовлені до життя в таких умовах. Їм довелося освоювати інформаційно-комунікаційні технології «на ходу», а з таким навчанням глибокого та ефективного володіння технікою не досягти.

На нашу думку, рівень практичного застосування технічних та програмних можливостей сучасних інформаційних технологій поки що далекий від ідеального. Бажано підвищити його ефективність. Ми пройшли шлях впровадження у наше життя засобів інформаційно-комунікаційних технологій, але освоїли лише вершину айсберга. Головне ще попереду, по-перше – продовження стрімкого розвитку засобів інформаційно-комунікаційних технологій, по-друге – постійне навчання новому та вдосконалення інформаційної культури і інформаційної компетентності.

Людська діяльність, це громадяни (на нашу думку, їх більшість) мають про засоби інформаційно-комунікаційні технології деяке уявлення, інші, це менш підготовлені фахівці, які мають спрощене або приватне знання. Нарешті, нечисленні фахівці, які знають предмет дослідження найглибше [4]. Такий розклад для розвитку суспільства недостатній.

Отже, заклади вищої освіти повинні орієнтувати майбутнього фахівця на здобуття знань з інформаційно-комунікаційних технологій у широкому та вузькоспеціалізованому напрямі. В результаті отримуємо фахівця який освоїв методологічну основу як для фахівця, так і для користувача інноваційними технологіями (педагога, біолога, лікаря, рятувальника, менеджера, технолога,

агронома тощо).

Зауважимо, забезпечити відповідний рівень знань для населення намагаються окремі ентузіасти, які працюють над створенням популярної методології. В сучасних умовах методологічна основа як для фахівця, так і для користувача повинна постійно розвиватися. На нашу думку навчальний курс для користувача повинен бути лише спрощеною версією курсу магістра або бакалавра.

Вважаємо, ефективним шляхом здобуття певного обсягу знань може бути загальна освіта. Вона може в жорстко обмежені терміни надати великий обсяг інформації молоді [5], що буде освоєна за рахунок глибокого методологічного осмислення обсягу передових знань та відомостей, постійного оновлення методів подачі даних. Зрозуміло, повинні бути враховані вікові особливості сприйняття інформації, її актуальність.

Сьогодні темпи розвитку інформаційно-комунікаційних технологій вже стримують не технічні можливості технологій, а недостатній рівень інформаційних компетенцій їх користувачів. Це сигнал до необхідності своєчасних, суттєвих змін у підготовці молодого покоління, яке повинне мати значний базовий рівень інформаційної компетентності та культури, уміти розвивати вже наявні знання та навички з деякого досягнутого рівня.

Як показує практика, визначення базового рівня необхідних компетенцій майбутнього фахівця повинен відбуватися через налагоджену систему стандартизації, яка буде адекватно реагуватиме на зміни в науці та техніці. Молодь має бути готовою до розвитку, постійно та активно освоювати нове [6]. Роботодавець буде вимагати від персоналу не просто виконувати свої функції, а й розвивати їх, підвищувати їх якість.

Це можна робити лише на базі системної базової підготовки випускника у питанні ефективного перспективного освоєння постійно зростаючих можливостей інформаційно-комунікаційних технологій та застосування їх у своїй подальшій професійній діяльності. Розвиток - це не просто кількісне поповнення наявних

знань, водночас це актуальність, повнота та достовірність інформації в доступних джерелах. Професіонал повинен вміти визначати характер проблеми, виділяти основні концептуальні параметри, будувати модель, розглядати варіанти, визначати технологію, ступінь безпеки і ризику, дії конкурентів, коригувати плани при зміні довкілля та внутрішніх умов діяльності тощо

Таким чином, сьогодні особистість розвивається за рахунок сформованих механізмів саморозвитку та творчого пошуку. Саме такі випускники затребувані професійною (професійно-технічною) освітою, вищою освітою, бізнесом та суспільством. Застосування сучасних методів інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє фахівцям успішно вирішувати професійні та виробничі завдання. Такі завдання мають вирішувати, з одного боку педагоги, з іншого - ІТ-фахівці. Педагоги забезпечать ефективні методи освіти у сучасних умовах, ІТ-фахівці - інформаційні компетентності та культуру. Висновок очевидний - потрібна інтеграція тих та інших.

Використані джерела:

1. Іваненко В. С., Курепін В. М. Управління розвитком персоналу та його конкурентоспроможністю // Актуальні проблеми безпеки життєдіяльності людини в сучасному суспільстві: матеріали Всеукраїнської науково-теоретичної інтернет-конференції, м. Миколаїв, 24 листопада 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 104-107. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/10509>.

2. Lotareva D., Didnyak A. Innovative tools of modern learning: using master classes and training in the educational process for achieving communicative competences // Język i kultura ukraińska we współczesnej humanistycznej przestrzeni czasowej: aspekty komunikacji międzyjęzykowej i kształtowanie kompetencji komunikacyjnych współczesnego specjalisty : zbiór materiałów międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji internetowej 21 lutego 2024 r. = Українська мова та культура в сучасному гуманітарному часопросторі: аспекти міжмовної комунікації

та формування комунікативної компетентності сучасного фахівця : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Ломжа – Ірпінь, 21 лютого 2024 р.). Ірпінь : Державний податковий університет, 2024. Ірпінь : Державний податковий університет ; Ломжа : MANS w Łomży, 2024. С. 242-251. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17424>.

3. Лотарева Д. В. Сучасні інформаційні технології у системі управління. Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції : матеріали Х Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 23-25 жовтня 2024 р.). Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 146-148. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18921>.

4. Соколюк-Орел Д. А. Менеджмент знань: моделі управління знаннями персоналу на підприємствах. Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції : матеріали Х Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 23-25 жовтня 2024 р.). Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 329-332. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18931>.

5. Іваненко В. С. Змістові особливості виховної роботи в Миколаївському національному аграрному університеті // Ресурсно-орієнтоване навчання в «3D» : матеріали III міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 22–23 лютого 2023 року). Полтава : ПУЕТ, 2023.. С. 869-873. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13196>.

6. V. Nagayev, T. Gerliand, V. Kyrepin, G. Nagayeva, N. Sosnytska and K. Yablunovska, "Pedagogical Technology of Management of Students' Educational and Creative Activities in the Process of Professional Training of Engineers,"*2021 IEEE International Conference on Modern Electrical and Energy Systems (MEES)*, 2021, pp. 1-4, doi: 10.1109/MEES52427.2021.9598806. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/14040>.